

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXX, broj 33

19. kolovoza 2020.

cijena 200 Ft

10. stranica

11. stranica

12. stranica

Hrvatska nije na Balkanu

Čitam pozivnice na priredbe u nas, „Glazbom i pjesmom kroz Balkan“, „Večer balkanskih plesova“, ne govoreći o raznim medijima, koji mi svakodnevno govore da se Hrvatska nalazi na „zapadnom Balkanu“. Bivša predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović prilikom svog prvog službenog posjeta Njemačkoj ispravila je kolegu, koji je koristio naziv „zapadni Balkan“, rekavši da se Hrvatska nalazi u Jugoistočnoj Europi. Dragi čitatelju, mislim da ćemo se složiti kako je rijetko koje ime toliko prožeto dubokim emocijama i asocijacijama, kao što je to Balkan. Hrvatska je stoljećima pripadala, i pripada rimokatoličkoj kulturi i srednjoeuropskom kulturnom krugu. Hrvati, bilo gdje se nalazili u svijetu, ne bi smjeli i ne mogu prihvatiti bilo kakvu „balkansku“ kvalifikaciju. Stoga bi izjava istaknutog i cijenjenog geografa i sveučilišnog profesora Dragutina Feletara trebala pomoći svima koji žele tumačiti (i) geografski položaj Lijepe naše, teško stečene domovine Hrvatske. „Svrstavanje Hrvatske u kontekst Balkana nije primjereno ni u geografskom, a ni u društveno-političkom, niti povijesnom smislu. Svrstavajući Hrvatsku u „zapadni Balkan“ (zemlje bivše Jugoslavije, minus Slovenija, plus Albanija), europski politički moćnici još jednom ponižavaju našu zemlju, a to čine i svi oni u samoj Hrvatskoj, koji su taj naziv i takvo svrstavanje prihvatili. Naime, potrebno je prvo razmotriti pojam Balkan s geografskog stajališta. Da bi neki dio kopna mogao geografski uopće biti poluotokom, morske tj. vodene katete moraju biti duže od kopnene. To kod tzv. Balkanskog poluotoka nije slučaj. Kopnena kateta od Trsta do Odesa duga je oko 1330 km, što je više od morske istočne katete Odesa-Rt Matapan (Peloponez), koja je duga 1230 km. I druga, zapadna morska kateta od Trsta do rta Matapana (Peloponez) nešto je kraća od kopnene – duga je 1270 km. Zapravo, nikomu u geografskoj znanosti nije jasno kako je kopno koje je tako širokim krakom vezano za kontinent uopće moglo biti proglašeno poluotokom. Da bi ti geografski parametri bili još nevjerovatniji, valja spomenuti da je od crte Trst-Odesa (1330 km) mnogo bliže Trstu luka Szczecin (920 km) ili Rostock (950 km) na Baltičkome moru! Ipak, nikomu nije palo na pamet da europski „poluotok“ nazove, recimo, Uralski ili Alpski poluotok“, rekao je u „Vijencu“ Matice Hrvatske Dragutin Feletar u listopadu 2015. godine. *Kristina*

Glasnikov tjedan

novinar, koji priopćuje samo suštu istinu“?

„Novinarstvo je zanimanje koje, pod uvjetom da mu se pristupa pošteno i beskompromisno, može i mora biti nositelj istine. Pravo na slobodu izvještavanja temeljni je novinarski alat. Međutim, sve češće svjedočimo žestokim bočnim i frontalnim udarima na to elementarno novinarsko pravo. Uskraćivanje prava na informaciju i pokušaji cenzure od strane vlasti i pojedina postali su novinarskom svakodnevicom. Vraćam se na Vaše pitanje: idealan novinar oslobođen je svih okova, a biti idealan u današnje vrijeme, nažalost, prije svega znači imati dovoljno novca. Jer, ekonomska je ovisnost, opet nažalost, ono što guši pravo novinarstvo. Osjećaju se snažan utjecaj i interes kapitalističkog poslodavca koji očekuje da mu njegova investicija u neki medij donese profit, ali i ugled. Objektivno novinarstvo u čestom je razmimoilaženju i s interesom političara na vlasti koji kontroliraju medije i drže ih ovisnima o proračunu – zaboravljajući pritom da je riječ o javnom, a ne privatnom novcu – kako bi s istim tim javnim novcem glancali osobni imidž, ne dopuštajući ili barem ublažavajući

vajući kritiku svoga rada. S druge strane, javnost s punim pravom želi nepristrane informacije i tu dolazimo do velikog raskoraka. Medijski prostor danas je naprosto premrežen političkim i korporativnim interesima, opterećen je cenzurom, a javlja se i problem autocenzure, pogotovo u manjim sredinama. U strahu za egzistenciju novinari povlače ručne kočnice i otupljuju svoja pera. A poznato je da ništa bolje ne disciplinira od straha“.

Donosimo odgovor Damira Begovića na još jedno pitanje Suzane Darabašić, koja ga je intervjuirala za tjednik Hrvata u Vojvodini „Hrvatsku riječ“.

Pitanje: Mislite li da novinari dijele istu sudbinu kada je u pitanju njihov profesionalni i materijalni položaj, kako u Hrvatskoj tako i u drugim zemljama regije?

Odgovor: „Novinarski posao nekoć je bio ugledno građansko zani-

manje, danas to više nije. Novinari su izgubili društveni i profesionalni status, dijelom i zbog toga što su izgubili vjerodostojnost, koju pak nemaju zbog gubitka ovisnosti o čemu smo ranije razgovarali. Sindikat novinara i Hrvatsko novinarsko društvo neprestano upozoravaju na sve lošiji status i položaj struke, a nekome će možda zanimljiv biti podatak o tome da se trenutno u Hrvatskoj vodi čak oko 900 sudskih procesa protiv novinara teških preko 9 milijuna eura. Uzgred, kad smo već kod novca, da je novinarstvo potplaćena, odnosno materijalno podcijenjena branša, ne treba posebno ni naglašavati. Vjerujem da bitno različita situacija nije ni u ostalim zemljama regije“.

Branka Pavić Blažetin

„Pravo na slobodu
izvještavanja
temeljni
je novinarski alat.“

Pratite medijske platforme Medijskog centra Croatica!

MEDIJSKI CENTAR Croatia

www.glasnik.hu

Tiskano izdanje Hrvatskoga glasnika – svakoga petka u Vašem domu.
Čitajte i širite Hrvatski glasnik “oazu hrvatske pisane riječi u Mađarskoj”!

Facebook profil Hrvatski glasnik - dnevni tisak - budite obaviješteni prateći Hrvatski glasnik!
radio.croatia.hu – 24 sata glazbe, utorkom, četvrtkom i petkom od 18 sati radijske emisije s ponavljanjima drugoga dana u 10 sati!

Croatia TV - tjedni prilog! Budite naši prijatelji, pratite Medijski centar
Croatia i preko Facebookovih profila: Hrvatski glasnik; Radio Croatia; Croatia TV!

Polaganje kamena temeljca u „Kreleži“

Na redovitoj sjednici Skupštine Hrvatske državne samouprave, održanoj 4. srpnja u Baji, donesena je odluka o objavi javne nabave za proširenje zgrade Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslave Krležu u Pečuhu. Za ocjenu pristiglih ponuda javne nabave Skupština je ovlastila Odbor za gospodarstvo, financije i nadzor, kojem je pri odlučivanju bilo dopušteno odstupanje od najviše pet posto od predane najpovoljnije ponude.

Laura Horváth i Ivan Guban

Dana 4. kolovoza ispred Hrvatske državne samouprave predsjednik Ivan Guban, a ispred izvođača radova Landan Invest Ingatlanhasznosító Kft. direktorica Laura Horváth potpisali su ugovor o izgradnji. Nakon potpisivanja ugovora u nazočnosti uzvanika ravnatelj škole Gábor Győrvári, predsjednik HDS-a Ivan Guban, za izvođača radova Laura Horváth te glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga položili su kamen temeljac budućeg zdanja Hrvatske gimnazije, investicije vrijedne domalo četrsto milijuna forinti.

Obraćajući se okupljenima ravnatelj Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslave Krležu u Pečuhu Gábor Győrvári rekao je kao su, „investicije oko proširenja zgrade Hrvatske škole Miroslava Krležu ove godine punoljetne. Naime, prije osamnaest godina mi smo počeli s razvijanjem i planiranjem učeničkog doma ovdje, a ova najnovija investicija je peta faza izgradnje i proširenja Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslave Krležu u Pečuhu. Učenički

dom, sportska dvorana, obnavljanje stare zgrade, izgradnja kuhinje, izgradnja i preseljenje vrtića te sada izgradnja gimnazijskih učionica su investicije ostvarene u osamnaest godina. Školu čine učenici i učitelji, ali školu čine i učionice. Izrasli smo dosadašnji razvoj, imamo paralelne razrede u osnovnoj školi, a evo sada gradimo malu skromnu zgradu gimnazije Miroslava Krležu i vjerujemo da će poslužiti toj svrsi i tako ćemo riješiti probleme prostora koje trenutno imamo. Učenika imamo veliki broj, te vjerujemo da će ova investicija pomoći u zadržavanju broja učenika.“

U svom obraćanju predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Guban je rekao: „Ovaj je dan važan u životu hrvatske zajednice u Mađarskoj, Hrvatske državne samouprave i ove škole. Sretan sam što dvadesetak dana nakon što smo završili projekt u Baji, obnovu zgrade Kulturnog centra bačkih Hrvata, danas započinjemo s još većim

Dio nazočnih

Čin polaganja kamena temeljca

projektom, s projektom koji već nekoliko godina mene osobno muči, kako da pribavimo novac za proširenje. Zgrada čija gradnja započinje je investicija od 350 do 400 milijuna forinti, a trebamo nabaviti i svu opremu. Stoga će biti još neprospavanih noći. Bitno je da započinjemo radove, i ako Bog da, sljedeće godine ćemo u sklopu svečanog otvaranja školske godine otvoriti i ovu zgradu. A kako je u koncepciji HDS-a za ovaj ciklus naznačeno, želimo poboljšati školski sustav u Hrvata u Mađarskoj, to se odnosi i na infrastrukturu. Prošle smo godine otvorili školski centar u Sambotelu, danas započinjemo radove ovdje, a početak će i proširenje školske zgrade u Santovu. A kakva će biti nastava ovisi o Vama, pa vjerujem da će i u tome biti napretka“.

„Graditi školu posebno je lijep zadatak. Vjerujemo kako i mi zajedno s pedagozima gradimo budućnost. Naš posao tek sada počinje, želim nam svima zajedno da za godinu dana s osmijehom na licu predamo na uporabu ovu zgradu. Gradit ćemo u uskoj suradnji sa školom u kojoj teče nastava te svima nama želimo puno uspjeha“, rekla je Laura Horváth u ime izvođača radova.

Branka Pavić Blažetin

Oči u oči sa zlatomašnikom Štefanom Dumovićem

„U službi ovoj je i to pozitivnoga, ča sam si sobom zeo, kad sam se rodio da sam rado med ljudi...”

Takovoga človika po cijelom Gradišću nij' ki je ne bi poznavao. Još i takovoga človika nij' gdo je neće zapametiti za jednim spravišćem. Zato je takorekuć i ikona Gradišćanskih Hrvatov, zlatomašnik Štefan Dumović, toliko obljubljen, poštovan i cijenjen, ne samo u hrvatskom krugu, nego i med ognjogasci, policajci, vojnici, lugari i med kotrigi brojnih civilnih društav. Farnik je za narod, teško je vjerovati, ali jur pedeset ljet dugo. Iako smo se čudakrat našli i pominali o radosti i poteškoća na njegovom bogatom svećeničkom putu, ov skoro troumni razgovor napravljen je s njimi na židanskom farofu med škatuljami selidbe u drugu zgradu. Svitlo-sjajna boja je pofarbala i riči zbog njegovoga jubileja u dušobrižničtvu i zbog približavajućega 80. rodjendana.

Razgovarala: Timea Horvat

|| *Sigurni ste da se se narodili za ovu službu „u jarmu Božjem”?*

– Da, aš nigdar nisam imao tu misao duševno da bi bio umoran, nego svaki dan, svaku uru znao sam, zač sam se dao posvetiti. Kamo sam krenuo na put, ki me je do prvoga cilja dopeljao, pak onda me i u službu postavio. Kot školar čuda misli sam imao, ča kanim biti, i kad sam završio 8. razred u Čepregu, htio sam dalje u kisešku Gimnaziju Nikole Jurišića. Za kratko vrime sam dostao odgovor najzad da zbog političkih uzrokov ne moru me gorizeti. Kad se je u Čepregu svečevao Prvi maj, tamo je buna nastala protiv komunizmuša i med njimi je bio i brat mojega oca, Ivan Dumović. Onda kad su zašli iskati ki je sudjelovao u toj buni, moj stric su prošli prik granice, sve do Nimškoga, kade su živili i umrli. Mojega oca su hapsili i dospili su u Hartu u zatvor, 1950. ljeta. Tote su prez sudjenja zaprti bili devet misec. Kad su ga pustili domom još pol ljeta svaki misec su hodili na policiju se javiti, u Čepreg. Onda sam ostao s majkom i ocem, sestrom i malim bratom kot seljak, išao na polje djelati, s konji orati i sijati, a u šesnaestom ljetu sam se zaposlio u staračkom domu Prisiki. Po hranu sam išao na konji, na koli, i kad sam prošao osamnaesto ljetu, javio sam se u jursku Gimnaziju Ferenc Kazinczya. Jurska biskupija je svako ljetu razglasila da ki su kade va djeli zaposleni, moru tote maturu preskrbiti i zatim se javiti na bogoslužje. U sjemenišću sam imao jednu sobu, tamo sam bio i portir. Nije mi bilo teško i onde sam se poborio za maturu i veljek se javio na bogoslužje.

|| *Zaredjeni ste za farnika 1970. ljeta u Juri, četiri ljeti kasnije ste zašli na Undu, a 1978. jur ste služili u susjedstvo Prisike, u Hrvatskom Židanu...*

– Trideset ljet sam imao kad sam zašao u svećeničtvu i služio sam u Ácsu. U tom starošću sam se bolje mogao ustanoviti va zvanju, nego ta koji se je študirao do 23 ljeta i nije bio u svitu, ni na skušavanju. Nažalost, na Undi se je dogodilo da se je Ivan Horvat odstupio od svojega zvanja, a ostalo je to veliko hrvatsko selo. Onda su hteli mene premjestiti, ali smo mi u Ácsi načinjili crikvu, a farnik je rekao biskupu da me ne imenuju na Undu, aš su oni jur starji človik, a čuda je rabota bilo. Ostao sam do 12. septembra, do blagosavljanja crikve u Ácsu, a donjeg su dali za Undu Antona Németha, ki je sad va Koljnofi. On se je jako trsio iz Horpača za hrvatski jezik, Mijo Karagic mu je bio na pomoć. Njega su tako obljubili da su hteli da ostane med njimi, a biskupija nije dozvolila. Velika buna je nastala, to su rekli Undanci, ako će ga premjestiti, onda će stupiti na lutorsku vjeru. Ja sam onda došao u Čepreg, kot pomoćnik, a biskup je preminjio statuse, pak je Unda filijala posta-

la Čeprega. Išao sam na Undu svaki torak, četvrtak, petak, pak sva-ku nedilju maševati. Undanci su i to rekli, bar gdo dojde tamo, tomu čedu kola polamati, a ja sam imao motor. Ja nisam bio kri-vac, a i mladu mašu sam onde služio. Pri prodiki sam im rekao: „Ja sam k vam došao rado, naš jezik je ovde, ja bi vam služio i ostao u službi rado s vami skupa. Ako bar kada i bar kude ne budem imao slobode i mira, onda ću vas ostaviti lipo, potihio. I rekao sam, Amen. Zatim nije bilo već problemov, skupa smo se borili za ov žitak. A Gospodin Lovre Fabijanković su se obetežali u Hrvatskom Židanu i oni su svenek tu misao imali, ako oni odstupidu Karol Klemenšić će faru prikzeti. Bili su rodjaki i Koljnofci, ali on se nije htio zeti za židansku faru i za skrbništvo betežnoga Gospodina ter su onda i mene pitali. Ja sam se zeo za faru i za Gospodina s ocem Žužane Horvat, s mojom majkom i sestrom. Oni su pak naglo umrli oktobra, a ja sam zatim ovde ostao u Hrvatskom Židanu. Tomu jur 42 ljeta...

|| *Čuda ste učinili za obnovljenje crikvov, farov, sakralnih spomenikov...*

– Iz doma sam si nešto doprimio, kad su mi otac i majka svenek trsili da domaći stan bude u redu i čistoći. Kad je potribno bilo re-noviranje da se to spuni ter da se dobro čuti človik u tom stanu. Nije bilo lako u Židani, ali smo mogli računati na te ljude ki su bili od nas projdeni u Budimpeštu, Beč, Ameriku. Bar ča smo činili od nji smo pomoć prosili, a i danas sami od sebe šaljeđu pineze za obdržavanje crikve. Crikva naša je od jutra sedmi do kasno uvečer otvorena svaki dan. Nigdar se ništ nij' zgodalo. Zato smo imali čuda pomoći, svenek su pinez dali za hrvatska sela, a to nam je duševno bilo na velik hasan, aš to je naš dom, koga si moramo očuvati.

|| *Kolekcionar ste starih orudaljev, knjig, bogati materijal ste prik-dali i za prisičku Zbirku, a i sad vam je još puna fara sa starinom...*

– I duhovničko zvanje i tradicija iz ditinstva su me počvrstili u tom. Moj stariotac su bili cimeštar, svaki dan se je u šesti zvonilo, a i napodne i uvečer. Bio sam tri ljeta star, išao sam s njimi gori na brig, a potom sam bio ministrant. Onda još nije bilo čokolade za ministrante, nego smo dostali knjige, kakovu Mariju, a toga je bilo svenek. Va ljetno vrime sam bicikljao va Temerje, Undu, va hrvatska sela i onda sam vidio kad su hodili s Pešte da kakove velike vridnosti čedu iz sela otprimiti za male pineze. No, to moram reći da Hrvat ni se ufao prodati vjersku knjigu, ali štatuu Marije, Jožefa ali očenaše, aš se je bojao da će ga Bog kaštigati. Kad sam Ácsi bio

i od toga jako čuda se je pobralo. Mama je rekla jednoč, kad budeš na odmoru, dojt ćemo s ocem pak ćemo sve vanspokati, kad na farofi se ne šika držati. A ja sam im rekao, dok budem ovde, će biti. Kad budem mogao na ti korak stupiti, dat ću si muzej načinjiti, onda ću sve na Prisiku otprimiti.

■ *2008. ljeta smo dobili onda Zbirku sakralne umjetnosti Hrvatov u Ugarskoj na Prisiki u održavanju HDS-a. U pravom smislu riči vam se je sanja spunila? Ovo ste čekali, kako danas funkcionira muzej?*

– Čuda sam se za ovo mislio. Kad se je muzej otvorio, iz krajine, škol, staračkih domov su većputi došli pogledati muzej, pak su posjete i ponovili. Svaki dan je bilo gostov, a danas sam se u tom učvrstio da prava vridnost nije to, koliko gostov imaju muzeji, nego da se je starina očuvala. Ovo je stalo 46 milijun Ft da se domaća hiža za ovo priredi. Kad sam pobrao zvečega starinu, ja sam se za ovo borio. A rodnu hižu sestra nije pravala, bratu ni bila potribna, a onda bi mi stara kuća ovde stala za špot, pak bi se porušila, pogubila. I zato me ova misao krip i hvala Bogu da sam ovako napraviti dao.

■ *Ljeta 1990. med prvimi ste osnovali Hrvatsko katoličansko omladinsko vjersko i kulturno društvo Hrvatskoga Židana....*

– To još i danas postoji, većinom su člani, ognjogasci, seljaki. Još imamo plane i za selski muzej. Doline, višine, ravnice, teški puti su svenek u djelovanju jednoga društva, u kom smo se zeli za ples i za igrokaze. Dost dugo smo onda i dobro peljali igrokazače, iako danas i to nije lak posao. Sve teže je najti takove ljude ki će se mi-sece dugo učiti, probati, a zatim putovati s igrokazom. Društvo je organiziralo ljetos i 27. Peruška tabor za katoličansku mladinu, a današnja situacija je to da kršćanstvo ima mnogo protivnikov. No, u Ugarskom orsagu još svenek ima veliko priznanje naša vjera, jako velike novce položiju za cilje, za obnovu crkvi, farofov i škol, ke imadu jako puno na tlu ove države.

■ *Vi ste 1983. ljeta ponovo dali oživiti hodočasno mjesto Peruške Marije...*

– Peruška Marija nije moje djelo, nego se je to začelo 1866. ljeta s prisičkim grofom Bertoldom Zsigmondom, kamo je htio ov grof pojt sa svojom ženom i dicom ter službeniki na hvalodavanje zbog čuda, ko se je stalo njegovomu sinu, kad se je zgubio. Mnogi

su se potom suprotstavili da vidimo ovo mjesto, Prvi svitski boj, zatvaranje puta, koga su kasnije i zaorali, driva su zrušili, a ljudi su svenek tamo hodili. Židanci su kinčili ta hrast i kip visoko cijenili, i onda kad je došla prilika, mislio sam, tribi se složiti, priznati jedan drugoga i otvorenim srcem ispuniti to, ča se grofu nije ugodalo: hodočasno mjesto načinjiti. I onda smo 1983. ljeta po prvi put došli van u židansku lozu.

■ *Moramo se pominati i za shodišće piše do Celja/ Mariazell. I to ste vi ganuli 1984. ljeta...*

– To nije svečeničko djelo, na ovu misao bi mogao bar ki dojt. Ja sam imao prijatelje u Željeznom, Vulkaprodrtstofu, Cindrofu, ki su čuda hodili Celje piše, a mi smo htli onda samo s autobusi putovati. Nekako nam se je jako zavidilo to, kako dojd pišaki u Celje iz naše krajine, Frakanave, Fileža, pak onda smo se ovako ganuli. Mi smo si va kalendaru našli put, kim su naši ljudi hodili. Ljeta na ljeta se je broj hodočasnika povećao, onda nam je došla i Putujuća Marija Celjanska, obljbili smo ovo druženje s Petroviščani, Nardarci, Čatarci, Undanci, Kisežani, ki smo skupasložili i postali dobri prijatelji jedan drugomu. Meni je jako teško bilo pred dvimi ljeti, kad sam išao samo jedan dan, i lani jedan dan, a ljetos se i ne ide u Celje, ali Šandor Horvat ima drugu misao da ćemo se otpraviti u Malo Celje/ Celldömölk.

■ *Za zlatno svečevanje duhovničkoga zvanja ste si dali postaviti na hodočasnom mjestu Peruške Marije i spomenik Presvetomu Trojstvu...*

– U mojem programu čuda svega se je preminjilo. Ja sam jako htio u Hrvatskom Židanu na kiritofo držati svoju zlatu mašu, ali to je onda odrinuto na nedilju, 23. augustuša. Po drugi naselji potihio sam svečevao, na Undi, Plajgoru, Kisegu, Sambotelu. Na svako mjesto idem s blagoslovom i molitvom u koj prosim Duha Svetoga da stupi doli med nas i da nas pelja, čuva i okrip. Koraki su mi kratki postali i svenek čedu biti kraći i znam, jednom ću morati sjesti s baticom ili prez batice. Tolikimi su si položili pri Peruškoj Mariji svoje spomenike da sam si ja oto mislio da i ja ću si postaviti jednoga spomenika. Ča je danas ovde, sve će pojt, mnogo će se svega pozabiti, malo će svega ostati. Spomeniki čedu čuvati to mjesto i svi ti ki smo tomu mjestu sveženi. Tako sam čutio da mi je to mjesto drago i sam se ofrovao za njega i tako ću i nadalje, dok budem mogao. Kip Presvetoga Trojstva čuva svece, kapelu i turam i nadalje bude zagovornik naš pred nebeskim Ocem.

■ *Vaše životno djelo ocijenili su zvanarednim državne vlasti, civilna društva, a i hrvatski krug...*

– Človik je u poslovanju na kojega ga je Gospodin Bog izabrao, kamo ga je biskup postavio kot jednoga svećenika i ovde ja poslujem da glasim čistoću moje vjere i da to ljudem predajem. Ako pak vidim negde ča nezgodnoga, to onda človik malo proba riješiti, malo popraviti. S ovimi misli pak dojdodu poslovanja ka se moradu ispuniti, s kimi smo sveženi u ovi djeli. Zato ja svenek glasim i mirno morem reći da svaka nagrada, od najmanje do najveće, to nije samo moja, nego moje ime je vandano, ali su u njoj diloniki svi ti, ki su uza me stali da smo si mogli poslovanje ispuniti. Ja sam s narodom skupa, dojdodu mi na farof uvečer, po danu. Na imendane, svečevanje, karmine, u stan svenek me pozovu, s tim se kaže da me priznadu za svoje i onda i ja nje priznajem. Ne s bičem je peljam, nego sa smihom, ljubavom i radošću. U službi ovoj je i to pozitivnoga, ča sam si sobom zeo, kad sam se rodio da sam rado med ljudi....

(Cijeli intervju će se moći preštati u Hrvatskom kalendaru 2021.)

Vjeronaučni kamp i hodočašće u Mátraverebély-Szentkút

Sudionici kampa

Santovačka je župa i ove godine, od 14. do 18. srpnja organizirala vjeronaučni kamp za djecu i mlade u nacionalnom marijanskom svetištu Mátraverebély-Szentkút. Osim učenika i polaznika vjeronauka santovačke hrvatske škole u kampu je sudjelovalo i nekoliko gimnazijalaca Hrvatskog obrazovnog centra Miroslava Krležu u Pečuhu, koji će ove godine primiti sakrament Svete potvrde, te nekoliko polaznika vjeronauka iz okolnih naselja. Aktivnosti su provodili santovački župnik i biskupski vikar za narodnosti Imre Polyák, dautovački župnik Ferenc Kamen, tázlárski župnik Ferenc Mezei, santovačka vjeroučiteljica Katalin Molnár Tomašev, čatalijski vjeroučitelj László Polyák, župni kantor Zsolt Sirok i nekoliko roditelja-pomagača. Tijekom petodnevnog kam-

pa i hodočašća organiziran je obilazak puštinjačke špilje, izlet u obližnji Szilvásvár i vožnja malom željeznicom. Pored špilje u kojoj se nalazi prapovijesno nalazište sudionici su posjetili glasoviti vodopad, a u povratku svratili u Bélapátfalvu, gdje su posjetili cistercitsku crkvu i srednjovjekovne ruševine. Pored svakodnevne molitve i odlazaka u crkvu, predavanja o raznim vjerskim temama i upoznavanja nacionalnog marijanskog svetišta, puno pozornosti posvećeno je ekološkom osvještavanju u svakodnevnom životu i zaštiti života, a polaznici su izradili i torbe od tekstila, kako bi se uporaba najlonskih vrećica svela na minimalnu razinu. Osim izleta u klanac sv. Ladislava bilo je i kupanja u demjenskom vodenom parku, a večer je završila logorskom vatrom i ražnjem. Posljednji dan sudionici kampa hodočastili su u svetištu u Gyöngyösu i Fallóskútu i kupali se u toplicama u Bükszékfürdőu. Kako nas je izvijestila santovačka vjeroučiteljica, kamp je ostvaren zahvaljujući financijskoj potpori Kalačko-kečkemetske nadbiskupije i Santovačke hrvatske samouprave. S.B.

Gospa s malim Isusom

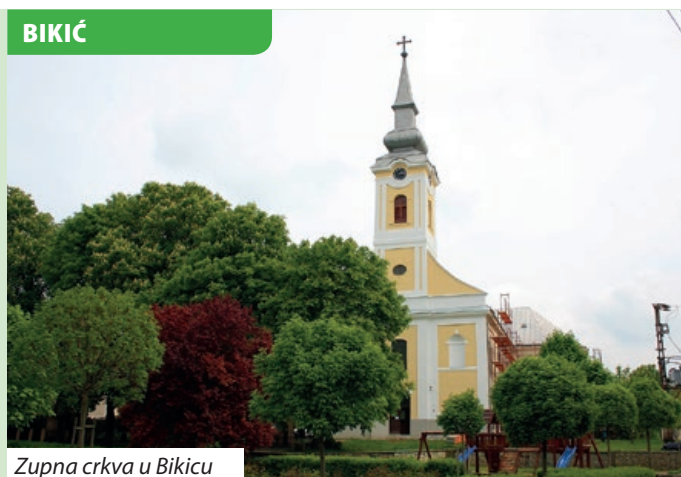
SANTOVO

U okviru „Dana Santovaca“, koji se priređuje šestu godinu zaredom, pod naslovom „Poruka jedne santovačke tragedije“ u subotu, 22. kolovoza prikazat će se glazbeno-plesni pučki igrokaz o santovačkoj povijesti. U središtu priče je ljubavna tragedija Rodoljuba i Anice iz 1930-ih godina prošloga stoljeća. Predstava će se održati na središnjem seoskom trgu s početkom u 20 sati. Nakon predstave, u 22 sata počinje bal. Ulaznice se mogu nabaviti po cijeni od 2000 forinti, prihod od ulaznica donirat će se Zakladi „Déméter“, koja pomaže u rehabilitaciji djece nakon transplantacije koštane srži. U slučaju lošeg vremena predstava će se održati sutradan, 23. kolovoza.

KALAČA

Nakon što je u lipnju odgođen zbog pandemije koronavirusa, Hrvatska samouprava Kalače 30. kolovoza prirediti već tradicionalni Dan sjećanja na biskupa Ivana Antunovića. Svečanost počinje u 17 sati misnim slavljem u isusovačkoj crkvi (Ulica Szent István király 24), koje će predvoditi Luka Poljak, svećenik subotičke biskupije. Slijedi polaganje vijenaca u 18 sati kod spomen-ploče u predvorju nekadašnje kanoničke kurije, danas Doma „István Katona“ (Ulica Hunyadi 2). Prigodni kulturni program održat će se u dvorištu Obrazovnog centra (Ulica Szent István király 2-4), a u slučaju lošeg vremena u komornoj dvorani. Nastupaju dušnočki KUD „Biser“ i orkestar „Zabavna industrija“. Nakon programa slijedi prijam za hodočasnike, koje će zabavljati dušnočka „Zabavna industrija“. Organizaciju priredbe podržali su Grad Kalača i Hrvatska samouprava Bačko-kiškunske županije.

BIKIĆ

Župna crkva u Bikiću

U tronačnom bačkom naselju od 28. do 30. kolovoza priređuje se Festival modernog plesa. Pod nazivom „Dvorište običaja“ u petak, 28. kolovoza od 14 do 18 sati na programu je obrtnički sajam i izložba lokalnih i regionalnih proizvoda. Sutradan, 29. kolovoza od 14 sati priređuje se glazbeno-plesni program u kojem će sudjelovati mjesne plesne skupine i ansambl iz okolnih naselja. Među ostalim, između 15.15 i 15.45 nastupa bunjevački KUD „Kolo“ iz Tompe, a potom i KUD „Rokoko“ iz Čikerije od 18.50 do 19.15. Na kraju prvog dana, od 21 sat predviđen je retro disco. Priredba završava u nedjelju, 30. kolovoza sportskim i zabavnim sadržajima za djecu i mlade, koji će trajati cijelo poslijepodne.

Jezični kamp Hrvatske samouprave Mohača

U Šokačkoj kući u Ulici Táncsics od 20. do 24. srpnja održan je prvi Jezični kamp Hrvatske samouprave Mohača, u kojem su mogli sudjelovati osnovnoškolci od 3. do 6. razreda.

Nakon otvaranja kampa i pozdravnih riječi predsjednika Hrvatske samouprave Mohača Đure Jakšića započeo je rad u radionicama za hrvatski jezik, koje je vodila učiteljica Anita Jandrók Erdélyi. U okviru interaktivne igre učili su se nazivi voća, a nakon ručka uslijedila je šetnja do Šokačke skele, gdje je Đuro Jakšić iznio vrlo zanimljive informacije. Djeca su doznala zašto se pristanište i danas zove Šokačka skela, i da su nekada Šokci baš kod Šokačke skele prali rublje na Dunavu. Nakon odmora i igre na obližnjem igralištu krenulo se prema Trgu Kolo i Ledinki, nekadašnjim glavnim okupljalištima šokačkih bušara. Obilazak je bio popraćen tumačenjima o izgledu ulica u šokačkoj četvrti, arhitekturi, nekadašnjem životu šokačkih Hrvata te svjetski poznatom ophodu bušara.

Drugi dan kampa djeca su nakon prijedodavnog učenja crtala plakate, posjetila „Dvorište buša“ i razgledala povijesnu izložbu o ophodu bušara, pri čemu su naučila i brojne nazive bušarskih rekvizita na hrvatskom jeziku te sudjelovala u nagradnoj igri. Voditelj „Dvorišta buša“ Endre Rosta najbolje je nagradio spomen-medaljom.

Član Hrvatske samouprave Mohača Gábor Bősz rekao nam je kako se u treći dan druženja nakon jezičnih radionica uključio grafičar Tibor Tatai. Radionica za izradu strašila njemu i djeci podjednako je donijela mnoštvo korisnih informacija o nekadašnjoj i današnjoj ulozi strašila, od kojih je izrađeno nekoliko primjeraka. Nakon ručka sudionici su posjetili Spomen-park mohačke bitke, gdje su uz pomoć Györgya Varge zavirili u zanimljivu povijesnu priču, s brojnim tajnama bitke iz 1526. godine.

Četvrti dan u kampu je gostovao pučki obrtnik i lončar László Lakatos. Zanimanja za djecu odvijala su se u dvije radionice. Sudionici prve radionice upoznivali su glinu i izradu glinenih posuda, dok je za sudionike druge radionice organiziran obilazak interaktivne izložbe u Šokačkoj kući pod stručnim vodstvom Dalme Filákovity, nakon čega su se grupe mijenjale. Šokačka kuća izgrađena je u sklopu projekta „Pretvaranje kulturnog naslijeđa Šokaca u turističku atrakciju Šokci“, koji je bio prvi turistički projekt sufinanciran iz programa Interreg V-A, a ostvaren je sredstvima fonda za razvoj turističkih atrakcija u prekograničnoj suradnji Općine Čepin i grada Mohača. U sklopu projekta izdana je i monografija dr. Jakaba Ferkova „Sokacok – Šokci“, koja obrađuje povijest i običaje šokačkih Hrvata. Nakon ručka djeca su posjetila Muzej „Dorottya Kanizsai“ i stalnu etnografsku izložbu te sudjelovala u radionici za izradu zviždaljki od trske.

U „Dvorištu buša“

Posjet Muzeju „Dorottya Kanizsai“

Na jednom od brojnih izleta

Posljednji dan sudionici su posjetili okolicu Sombereka i vodenicu svetog Nikole. U prekrasnom mlinskom dvorištu održana je radionica gdje su sudionici mijesili tijesto. Andrea Bugarszki pričala im je o povijesti mlina i mlinarstva u tom kraju, nakon čega su upoznali rad mlina i isprobali mljevenje. Barbara Bugarszki djeci je predstavila izradu motiva na papiru tehnikom „uranjanja papira“, a radove su svi sudionici nakon sušenja papira mogli ponijeti kući. U međuvremenu je zapaljena vatra na otvorenom ognjištu: na različitim su se pekli hrenovke, koje su sa svježim pečanim kruhom bile najukusniji ručak na svijetu, što je prvenstveno bila zasluga mlinara Norberta Bugarszskog i njegove supruge Zorice. Nije izostao ni desert. Umorni, ali puni doživljaja sudionici kampa razili su se nakon zajedničke fotografije. Kamp je ostvaren financijskom podrškom Fonda „Gábor Bethlen“.

Branka Pavić Blažetin

„Prosidba“ i „Medvjed“

U režiji mađarskog redatelja Ivána Funka na sceni Hrvatskog kazališta Pečuh 30. lipnja premijerno su prikazane dvije jednočinke ruskog klasika A. P. Čehova, „Prosidba“ i „Medvjed“. Ove „čehovske komedije“ kroz geste i dijaloge, ovaj put u Funkovoj režiji te glumačkoj interpretaciji Čarne Kršul, Armina Čatića i Stipana Đurića, ocrtavaju svu složenost muško-ženskih odnosa.

Kako je rekao redatelj „dvije Čehovljeve jednočinke, „Prosidba“ i „Medvjed“ prave su „čehovske komedije“, koje počivaju na klasičnim temeljima. Akteri su zatvoreni, usamljeni ljudi koji se gonjeni svojim željama uzalud pokušavaju izdići iznad sebe: njihova komična samozavaravanja ih prividno nadvladavaju i razdvajaju sve do posljednjeg trenutka. Ali, samo prividno – iako se skoro bespomoćno spotiču u

stranputicama ljudskih veza, gustoća zbivanja i pojačane emocije ipak im pokazuju pravi put prema drugom“.

Kazališni znalci jednočinke Antona Pavloviča Čehova smatraju zahvalnom građom: „one odišu duhovitošću, životnošću i dramskim situacijama koje su iznimno zanimljive za glumačke i redateljske interpretacije. Čehov je pisac koji razumije ljudsku dušu i rastrganost između želje i

moćnosti, prikazujući je kroz minuciozne studije ljudskog karaktera. Njegovi „junaci“ misle jedno, govore drugo, a rade treće, brbljaju gluposti, žive im protječu u znaku trivialnosti i upravo su nam stoga bliski već preko jednog stoljeća. Suptilni humor proizlazi iz neizgovorenog, iz nemoći likova da ostvare svoje želje i htijenja, kao i ljudskih slabosti koje su nam svima dobro poznate i u kojima se lako prepoznamo. Tekstovi su naoko jednostavni i nepretenciozni, bogati de-

„Prosudba“, Čarna Kršul (Natalija Stjepanova), Stipan Đurić (Stjepan Stjepanović Čubukov), Armin Čatić (Vasiljevič Lomov)

„Medvjed“, Čarna Kršul (Jelena Ivanovna Popova), Stipan Đurić (Luka), Armin Čatić (Grigorij Stjepanovič Smirnov)

Trenutak za pjesmu

Kad budemo mrtvi

Kad budemo mrtvi više nećemo ići doktoru
ruke ćemo si moći odrezati i neće nas boljeti
bit ćemo ko muhe koje jedu vlastito govno
jezik ćemo vlastiti žvakati i od toga živjeti

Kad budemo mrtvi nećemo
se strašiti više nikoga
lavu ćemo spavati u ustima
pad s neba nećemo ni osjetiti
skakat ćemo s tornja i bacati se pod tramvaj
smijući se u inat živima

Kad ćemo biti mrtvi nećemo
morati imati putovnicu ni novac
prelazit ćemo slobodno granice svega
kuća nam neće moći izgorjeti
na ispitu nećemo moći pasti
ja ću ti svoje oči donositi
za doručak umjesto grožđa

Kad budem mrtav mama mi nikad
više ponovo neće moći umrijeti
moći ćemo jesti pijesak umjesto kavijara

Kad budemo mrtvi ništa nam se
više ružno neće moći dogoditi

Hoćemo li se tada moći držati za ruke?
Za svaki slučaj pruži mi ruku
ne povlači je više

Zvonimir Balog

„Medvjed“

„Prosidba“

„Medvjed“

„Prosidba“

taljima te stoga otvaraju pregršt mogućnosti za glumačku igru i redateljska rješenja“, stoji u popratnom tekstu mjeseca lipnja 2020. izvedene jednočinke „Prosidba“ u režiji Helene Petković na Velikoj sceni Kazališta Marina Držića. Pandemija koronavirusa pogodovala je uprizorenjima „čehovskih jednočinki“.

U kojoj se mjeri time poslužio redatelj Funk, a koliko su njegove zamisli u kazališni izričaj uspjeli pretočiti glumci uvjerit ćete se ako pogledate predstavu. Ravnatelj Hrvatskog kazališta Slaven Vidaković naglasio je kako je predstava nastajala u neobičnim uvjetima, diktiranim pandemijom koronavirusa. Probe su se odvijale virtualno te u posljednja dva tjedna koncentrirano na sceni Hrvatskog kazališta.

Dok ocrta odnose žene i muškarca i tanku crtu koja dijeli ljubav od mržnje Čehov propituje naše postupke i uvjetovanost vanjskim utjecajima: kad se radi o sigurnosti, koliko često pod utjecajem interesa povećanja imovinskog stanja netrpeljivost prelazi u privlačnost? Autor naglašava koliko ljubav nije samo trenutna zaslijepljenost, već podjednako proizlazi iz interesa ruskih aristokrata. Takva radnja iz komedije lagano prelazi u tragi-komediju i ironiju, kako u „Prosidbi“, tako i u „Medvjedu“, gdje ima za dlaku više lju-

bavi, ali i tu su pokretači interes, nepodmireni dug i usamljenost. Da Čehovljeva drama nije izgubila na aktualnosti ni 130 godina nakon prve premijere potvrdio je dugotrajna pljesak publike.

Glumačku podjelu čine Čarna Kršul (Natalija Stjepanova u „Prosidbi“, Jelena Ivanovna Popova u „Medvjedu“), Stipan Đurić (Stjepan Stjepanović Čubukov u „Prosidbi“, Luka u „Medvjedu“), Armin Čatić (Vasiljević Lomov u „Prosidbi“, Grigorij

Stjepanović Smirnov u „Medvjedu“). Autorski tim predstave sastoji se od redatelja i dramaturga Ivána Funka, scenografkinje i kostimografkinje Julcsi Kiss, lektora Dinka Šokčevića, asistenta redatelja Gyule Bérija, majstora tona Tamása Laurera, majstora svjetla Attila Spechta, garderobijerke Katice Bunjevac, rekvizitera Jozse Kovačevića i grafičarke Szabine B. Farkas, koja je izradila plakat i knjižicu predstave.

Branka Pavić Blažetin

VII. Dječji kamp Hrvatske samouprave VII. okruga na Balatonu

Hrvatska samouprava VII. okruga, koju predvodi predsjednica Katica Benčik, po sedmi put je organizirala Dječji kamp u odmaralištu Samouprave Erzsébetvárosa u Balatonmárfürdőu. U kampu, koji je održan između 20. i 28. srpnja, sudjelovalo je trideset osam osnovnoškolaca, srednjoškolaca i studenata. Najbrojniji su bili učenici budimpeštanskog HOŠIG-a, uz nekoliko učenika i studenata iz VII. okruga. Ovaj put, nažalost, prijatelji iz Karlovca nisu mogli udovoljiti pozivu.

FOTO: KATICA BENČIK

Sudionici

Prije petnaestak godina Hrvatska samouprava VII. okruga i Grad Karlovac organizirali su kamp u Hrvatskoj, u Selcu, a 2008. je pak potpisan sporazum o suradnji između Grada Karlovca i Samouprave Erzsébetvárosa u cilju razmjene iskustava o upravljanju gradom i urbanističkom razvoju te uzajamne pomoći u uspostavi gospodarskih, trgovinskih, turističkih, kulturnih i sportskih veza, razmjeni školske djece i drugih aktivnosti. Tako su u posljednjih nekoliko godina karlovačka djeca i nastavnici sudjelovali u kampovima u odmaralištu Samouprave Erzsébetvárosa u Balatonmárfürdőu, koje je vodila predsjednica Katica Benčik. Ove godine organizatori su se do posljednjeg trenutka nadali njihovom dolasku, do kojeg, nažalost, ipak nije došlo. Kamp su obilježile raznovrsne aktivnosti, od sporta i zabavnih igara preko izleta u okolicu, do radionica bojanja, crtanja i nizanja perli. Naravno, uz obvezno kupanje u Balatonu, kojem je pogodovalo toplo i sunčano vrijeme. Pored aktivnosti svim sudionicima bila

su omogućena tri dnevna obroka. Doručak su pripremali odrasli i studenti, a ručak i večera dovozili su se iz restorana u Balatonberényu. „U kampu su mi puno pomagali bračni par Andrea i Zsolt Szakács i moj sin Marko Hirling. Kako u programima, tako i u podjeli hrane. Pri organizaciji kampa nastojali smo većinom uključiti našu djecu iz HOŠIG-a. Prema dobivenim povratnim informacijama svi su bili jako zadovoljni“, rekla nam je Katica Benčik. Za održavanje kampa Hrvatska državna samouprava izdvojila je 300 tisuća forinti, dok su preostali dio platili roditelji. „Ove godine mnogima je to jedina mogućnost za ljetovanje: nažalost, roditelji su velik dio svog godišnjeg odmora već iskoristili. Imali smo obzira prema tome, a trudili smo se ponuditi sadržaje koje su birala djeca“, dodala je Katica Benčik.

Hrvatska samouprava VII. okruga računa na svoje prijatelje u Karlovcu, naime, u jesen bi u Budimpešti trebala gostovati njihova izložba.

Kristina Goher

BUDIMPEŠTA

Fond „Gábor Bethlen“ objavio je natječaj za dodjelu financijske potpore projektima obnove i održavanje nekretnina u vlasništvu narodnosti za 2020. godinu. Svrha poziva je procjena potreba bugarske, grčke, hrvatske, poljske, njemačke, armenske, rumunjske, rusinske, srpske i slovačke narodnosti u Mađarskoj, jačanje mađarskih malih i srednjih poduzeća te poticanje mađarskog gospodarstva. Kako nas je izvijestio predsjednik Stipan Đurić, Hrvatskoj samoupravi grada Budimpešte dodijeljen je maksimalan iznos od 2 milijuna forinti. Potpora će se upotrijebiti za obnovu prostorija i sanitarnog bloka u sjedištu samouprave u Ulici Lajosa Bíróa, ličenje, zamjenu stolarije, kompletnu obnovu parketa i lamperije, dok obnova sanitarnog bloka obuhvaća zamjenu tuš kabine, umivaonika, pipa, zidnih i podnih pločica i vrata. „Radovi započinju po primitku sredstava“, dodao je predsjednik Đurić.

Samouprava budimpeštanskog XIII. okruga 30. kolovoza od 10 do 18 sati u parku u Ulici Dagály priređuje „Festival narodnosti XIII. okruga“. U okviru programa predstaviti će se gastronomija i folklor armenske, bugarske, grčke, hrvatske, njemačke, poljske, romske, rumunjske, rusinske, slovačke i srpske narodnosti. Svaka narodnost dobiva po jedan šator u kojem će se urediti skromna izložba i nuditi kulinarski specijaliteti i gotova jela. Kulturni program počinje u 13 sati, hrvatsku narodnost predstaviti će budimpeštanska Hrvatska izvorna folklorna skupina.

Radionica

Djundje prisičke

Blagoslavljanje obnovljenoga Ognjobranskoga stana

Selski dan, Hrvatski dan, blagoslavljanje ostvarenih investicij s državnom potporom, premijera natipkane zbirke „škrinje vridnosti“, spravišća i druženje uz hrvatski folklor i glazbu, to sve je stalo na raspolaganje Prisičanom 8. augustuša, u subotu od jutra, na najlipšem mjestu toga naselja, u Hali parku. Na, s novimi kameni počvršćenoj, obali u tri bograča se je mišao perkelt, a i dica su ishasnovala priliku u lipom hladu.

U šatoru je točno u deset uri načelnik Prisičke, Gyula Orbán, pozdravio sve one ki su bili značilni na djundje prisičke i od njega je rič prikzeo György Bakos, predsjednik Društva za Naturpark Irottkő, čiji djelatniki su u minuli miseci za brojnim spravišćima sa stanovniki, ispiti vanjem predstavništva sela ter još i s anketami izvidili na ke vridnosti su najgizdaviji Prisičani. Društvo je 2018. ljeta primilo mogućnost Leaderovoga naticanja da skupaspravi u dokumentaciji bogatstvo i jerbinstvo tih šesnaest sel ka pripadaju području Naturparka Irottkő. „Rič je o 22 000 ljudi ki znaju nešto, neovisno od toga na kom jeziku se pominaju, po hrvatski, nimški ali ugarski, i ki će najvjerojatnije prikdati sve vridnosti novomu pokoljenju. Pri-

Svečani akt pred novom zgradom

Zlatomašnik Štefan Dumović je blagoslovio novi dom

sika more biti jako-jako gizdava na svoje vridnosti, jer svaki putnik koga cesta vuđaj pelja, more se začuditi lipoti ovoga kraja“, istaknuo je pri svojem govoru kiseški predsjednik. Tako na premijeri predstavljanja „škrinje vridnosti“, ku će sprohadjati još brojne prezentacije u ostali seli, spomenuti su uz ostalo grofovski park kaštelja, vinograd, lokva, dan renovice i lepnja, škrebetanje i brojni drugi običaji, sakralni spomeniki, restoran Ciglenica, stare meštrije, a i haklanje tete Mariške Šimon. Istaknute ličnosti sela su učitelj, novinar, kolekcionar i slikar, ovde rodjeni Lajoš Brigović, farnik i književnik Jože Ficko, duhovnik, zlatomašnik Štefan Dumović i njeva rodna hiža sa Zbirkom sakralne umjetnosti Hrvatov u Ugarskoj, kot i civilna društva; KUD Zviranjak, Dobrovoljno ognjobransko društvo, Jačkarni zbor crikve sv. Egidija itd. Pri predstavljanju uručene su i spomenice čuvarom vridnosti, a i dari pomoćnikom ovoga projekta. Druga važna programska štacija bila je dvor obnovljenoga Ognjobranskoga stana, kade se je svečevao završetak još i već investicij u „Programu ugarskoga sela“. Prisički načelnik se je zahvalio svim na pomoći i potpori, a Štefan Dumović je blagoslovio, od 1992. ljeta jur po treći put obnovljenu zgradu, dom fajbegarov, ki su pred trimi ljeti svečevali

Pripravljanje za objed

Kći Lajoša Brigovića je prikzela spomenicu

svoj 130. jubilej osnutka. Ova investicija je stala kih 14 milijun Ft s obnovom krova i izolacijom, ku prisička samouprava samostalno ne bi mogla isfinancirati. To je već Péter Ágh, parlamentarni zastupnik dodao da državna potpora za nabavljanje doktorske opreme od 2,9 milijun Ft, dvor pred kratkim obnovljene čuvarnice sa 4,9 milijun Ft, i obnova puta od 10 milijun Ft, Prisiku je stavila u ozbiljni paket podupiranja, na što svakako moru biti gizdavi. András Seper, pukovnik ognjobrancev kod Željezožupanijske obrambene snage suprot katastrofov i András Kovács, predsjednik Željezožupanijskoga saveza fajbegarov takaj su pohvalili djelo slavljenikov i čestitali im za novi, ugodniji stan. Otpodne u Hali parku je nastavljen dan s kulturnim programom, zabavom i ugodnim druženjem.

Tiho

Starin, selo na obali Drave

Budući Kulturni dom

Taj Starinčanin koji obožava rijeku, nedirnutu prirodu i šumu brine se o petstotinjak njih, koji danas žive u Starinu. U posljednjih šest-sedam godina ulagalo se puno. Izgrađena je moderna liječnička ordinacija s patronažnom službom i okružnom liječnikom ordinacijom, obnovljena zgrada u vlasništvu samouprave ulaganjem od 56 milijuna forinti, na školsku

Načelnik Starina Šándor Matoric

zgradu, zgradu samouprave i zgradu doma kulture ugrađen je solarni sustav, a obnovljeno je i pristanište na Dravi, u što je uloženo 23 milijuna forinti državne potpore. Samouprava Starina je kupila i preuredila postojeću zgradu kod pristaništa te uredila okoliš i pristanište. Natjecalo se kod brojnih, pa i EU fondova.

Sve više se starih kuća u Starinu obnavlja s namjenom za bavljenje seoskim turizmom. Već danas u Starinu se za noćenje ako treba može osigurati preko šezdeset kreveta. Načelnik Matoric vidi mogućnosti razvoja seoskog turizma u ovom kraju koji svojom nedirnutom prirodom privlači sve veći broj ljudi željnih odmora. Krstarenje Dravom, cikloturizam, dobra hrana privlače ljude, uz lovni i ribolovni turizam.

Uz spomenuto samouprava je oko sela zasadila oko petsto stabala. Na seoskom groblju sagradila je prostor za urne, obnovila seosku autobusnu garažu i napravila novu autobusnu postaju, uvela brzi internet, podupire Zakladu za Starin i druge civilne udruge u selu.

Stalne godišnje priredbe prilika su za susrete stanovnika i obiteljska druženja kao što je Dan žena, natjecanje konjskim zapregama, svibanjsko druženje, malonogometni turnir, „Dravsko proljeće“ i dan umirovljenika.

Ovo hrvatsko selo i njegova samouprava podupire njegovanje hrvatske tradicije u mjesnoj školi, tamburaški sastav i orkestar „Biseri Drave“, vjerski život na hrvatskom jeziku, održava prijateljske veze sa Sopjem, i obližnjim naseljima u Podravini u kojima žive Hrvati. Pomažu se mlade obitelji, djeca slabijeg socijalnog stanja, učenici i studenti.

Proslava Dana žena

Četiri zastupnika (Péter Dudás, Gyula Gergics, József Perjás, Miklós Varga) s načelnikom Matoricem u njegovom drugom mandatu uspješno upravljaju Starinom. U Starinu djeluje i peteročlana Hrvatska narodnosna samouprava u sastavu Mirjana Barics, József Perjás, Gyula Gergics, Nándor Dudás i János Tibor Matoricz. U hrvatskom biračkom popisu Starina na lokalnim i narodnosnim izborima održanim listopada 2019. godine bilo je 173 birača od čega je njih 148 pristupilo glasovanju.

Branka Pavić Blažetin

Mala stranica

LJETO JE – družite se puno!

Ljeti ste sigurno željni prijatelja i druženja. Ako je tako, sada je pravo vrijeme za to. Kad vaši roditelji negdje otputuju i prepuste vam stan ili kuću priređuje se tulum ili parti. Takva druženja najzanimljivija su kad se uz sok i pizzu igraju šaljive društvene igre, pa ćemo vam sada neke i preporučiti:

ISTINA ILI IZAZOV

Posjednite prijatelje u krug i smislite kako ćete na najzanimljiviji način igrati ovu igru. Igra je izvrsna prilika da doznate pikantnije o simpatijama i prijateljima. Usto je i zabavna, dobro će vas nasmijati. Postavite pitanje prvom igraču, ide se redom. Svaki igrač bira, hoće li istinu ili izazov. I upamtite, nema laganja!

GLAZBENA STOLICA

Kao što govori i sam naziv, u ovoj se igri koriste stolice. Posložite stolice u krug. Važno je da u krugu uvijek bude stolica manje od ukupnog broja igrača (ako vas igra šestero, treba biti pet stolica). Zatim se glasno pušta glazba, dok svi cupkate u krug oko

stolica. Kad glazba stane, svi igrači moraju sjesti na stolicu. Ispada igrač koji je ostao bez stolice. U svakom krugu sklonite po jednu stolicu. Ova je igra vrlo zabavna i rekreativna.

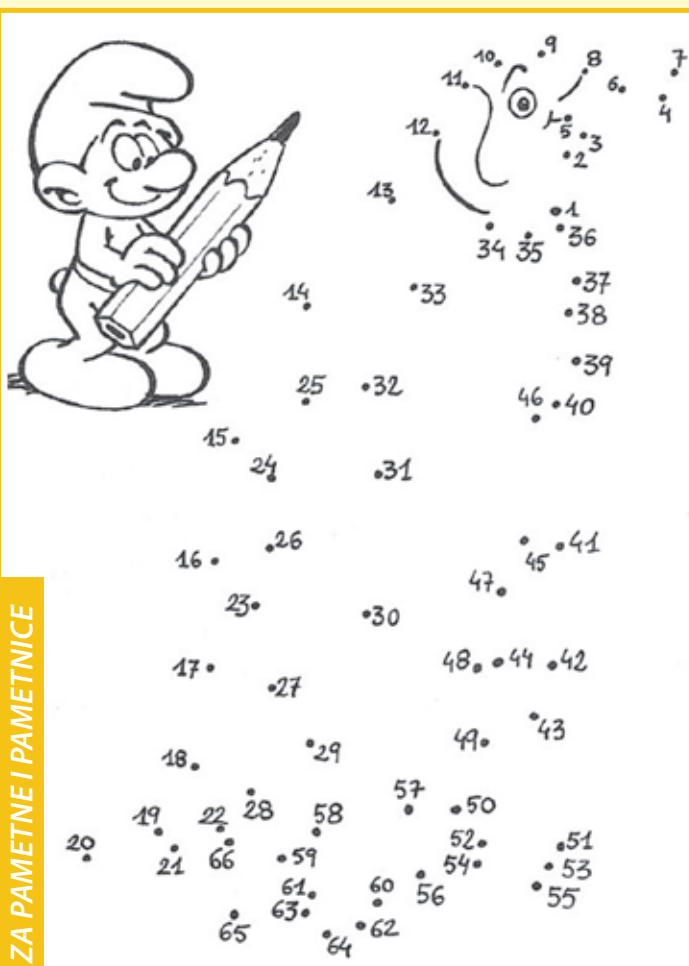
POGODI TKO SAM

Na papiriće napišite imena osoba, nije bitno je li u pitanju slavna osoba ili nečija baka. Zalijepite svakom igraču na čelo po jedan papirić i igra može početi. Igrač koji je na redu postavlja pitanja drugom igraču, koji odgovara isključivo s da ili ne. Ukoliko postavljač pitanja pogriješi i odgovor bude ne, njegovo mjesto preuzima drugi igrač. Sugeriranje je zabranjeno. Kad igrač smatra da zna čije ime nosi na čelu, može pogađati.

PANTOMIMA

U ovoj igri mogu sudjelovati svi, a vole je i odrasli. Djeca biraju pojmove koje moraju odglumiti pantomimom, dok članovi njihovog tima u određenom vremenu trebaju pogoditi o čemu se radi. Kako bi bilo još zabavnije uzmite sat i mjerite vrijeme ili nabavite maleni pješčani sat, koji možda već imate iz neke druge društvene igre.

ZA PAMETNE I PAMETNICE

Glasnikov glazbeni kutak

SEVERINA VUČKOVIĆ rođena je 1972. u Splitu. Kao osnovnoškolka često je provodila školske praznike kod djeda i bake u Umljanovicima, pa je to razdoblje njenog života imalo značajan utjecaj na nastanak pjesme „Djevojka sa sela“. Počela se baviti glazbom već u 14. godini i nastupati po festivalima, a s 15 godina upisala je Srednju glazbenu školu Josipa Hatzea u Splitu. Školu nije završila, ispisala se kako bi radila na svojoj glazbenoj karijeri i estradnom imidžu. Imala je nekoliko festivalskih uspješnica, a onda je Zrinko Tutić od nje odlučio napraviti zvijezdu. Severina je kroz to razdoblje, pa sve do danas, mijenjala svoj izgled, glazbu

i način medijskog istupa. Od „Djevojke sa sela“ do pjesme „Uno momento“ njezin imidž se konstantno mijenjao. Severinini najveći hitovi su „Dalmatinka“, „Paloma nera“, „Trava zelena“, „Ti si srce moje“, „Moja stvar“, „Djevojka sa sela“, „Ante“, „Da si moj“, „Ja samo pjevam“ i „Dodirni mi koljena“.

Kamp u Celldömölku

Natjecanje u puhanju balona

Udruga „Kulturno društvo Kerestur“ svako ljeto poziva osnovnoškolce i srednjoškolce u tematske kampove koji su posvećeni raznovrsnim područjima, od fotografiranja, biciklizma, tamburice i zdravog načina života do hrvatskog jezika. Ovogodišnji kamp posvećen hrvatskoj baštini i običajima priređen je između 13. i 17. srpnja u Celldömölku. Pored svakodnevnog kupanja sudionici su se u prijedpodnevnim satima bavili poviješću, glazbenom kulturom, tradicijom i običajima pomurskih Hrvata, a bilo je i radionica ručnog rada.

Udruga „Kulturno društvo Kerestur“ već više godina zaredom organizira kampove u hostelima i kampovima. Predsjednica Erzsébet Kovács Deák smatra kako boravak u kampu za svako dije-

te predstavlja poseban doživljaj. Prošle godine Hrvatski kamp organiziran je u hostelu u Bázakerettyei, a ovaj put izabran je Celldömölk, gdje su djeca smještena u kućicama, tik do kupališta. Petnaest školaraca osnovne i srednje škole iz Kerestura, Fičehaza i Tiloša pet dana je u prijedpodnevnim satima učilo hrvatske pomurske pjesme i kajkavske izraze, a održan je i hrvatski kviz pod nazivom „Poznajete li svoj zavičaj?“, u sklopu kojeg su se na temelju fotografija trebala prepoznati hrvatska pomurska naselja, pogoditi naslovi pomurskih pjesama, upamtiti nazivi dijelova

Rješavanje zadataka

Ispravno oblačenje narodne nošnje

Slaganje mozaika s nazivom hrvatskog tjednika

pomurske narodne nošnje, koja se trebala ispravno obući, rješavati križaljke, složiti mozaik naziva tjednika Hrvata u Mađarskoj i vješto riješiti zadaci spretnosti. Sve radionice odvijale su se na otvorenom, pa su djeca puno boravila na svježem zraku. Naravno, najviše im se sviđalo kupanje u društvu, plivačko natjecanje na bazenima, prskanje i skakanje u vodu, ali poseban doživljaj predstavljali su i sjedenje pred kućicom pod vedrim nebom u večernjim satima, razgovori, promatranje zvijezda, pričanje viceva i puno smijeha u dobrom društvu.

beta

Poštovana kolegice! Poštovani kolega!

Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj, Odsjek za kroatistiku Instituta za slavistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i Regionalni centar Mađarske akademije znanosti dvogodišnje organiziraju kroatistički znanstveni skup.

Zbog izvanredne situacije uzrokovane pandemijom i nesigurnosti oko zatvaranja financijske konstrukcije skupa, poziv upućujemo dosta kasno, ali s nadom da ćemo ga moći održati i uspješno privedi kraju.

XV. Međunarodni kroatistički znanstveni skup održat će se 16. i 17. listopada 2020. godine u Pečuhu.

Ovogodišnji znanstveni skup posvećujemo sljedećim važnim obljetnicama:

150. obljetnica pokretanja *Bunjevačkih i šokačkih novina*;

30. obljetnica demokratskih promjena kod Hrvata u Mađarskoj;

100. obljetnica potpisivanja Trianonskog ugovora.

Za Hrvate u podunavskom prostoru od iznimnog je značaja pokretanje *Bunjevačkih i šokačkih novina* te očekujemo izlaganja koja tematiziraju ove novine, okolnosti pod kojima je došlo do njihova izdavanja, analizu jezika, novinskih žanrova, detektiranje političkih i ideoloških stavova koje novine prenose itd. Povodom obljetnice otvaramo prostor za šira medijska razmišljanja koja su prije svega fokusirana na medijski prostor hrvatskih nacionalnih manjina u europskim zemljama, ali i na iseljenu Hrvatsku.

Prije 30 godina Hrvati u Mađarskoj našli su se u izrazito turbulentnim vremenima: demokratske promjene, raspad Jugoslavije, stvaranje Republike Hrvatske, Domovinski rat, raspad Demokratskog saveza južnih Slavena u Mađarskoj, utemeljenje Saveza Hrvata u Mađarskoj, globalizacija, urbanizacija, informacijska revolucija itd. Nove okolnosti iziskivale su ponovno osmišljavanje vlastitoga identiteta, redefiniranje prošlosti, sadašnjosti i budućnosti. Sve do danas nedostaje opis i analiza događaja koji su obilježili posljednja tri desetljeća hrvatske zajednice u Mađarskoj u političkom, društvenom, književnom, jezičnom, etnografskom, školskom, kulturnom, nakladničkom, medijskom itd. smislu.

Trianonski ugovor umnogome je odredio sudbinu onih dijelova hrvatskoga naroda koji su ostali izvan granica novostvorene Kraljevine SHS. Iz razumljivih razloga, mađarska znanstvena javnost posvećuje izrazito puno prostora ovom povijesnom događaju, ali se samo iznimno bavi sudbinom Hrvata koji su ostali u granicama posttrianonske Mađarske. Nažalost, niti u Hrvatskoj ne postoje značajnija istraživanja koja bi u tom smislu skrenula pozornost na Hrvate u Mađarskoj i Austriji.

Neki od ovih događaja nesumnjivo su bitno odredili sudbinu naroda na srednjoeuropskom prostoru pa tako i Hrvata, dok su drugi od iznimnog značaja upravo za hrvatski narod u panonskom prostoru. Očekujemo izlaganja koja će tematizirati same događaje, ali i njihove posljedice u hrvatskom, mađarskom i cjelokupnom (srednjo)europskom kontekstu.

Teme se mogu kretati u širokom rasponu od povijesnih, jezikoslovnih, književnopovijesnih, kulturoloških, etnoloških, ekonomskih, vojnopovijesnih, pa sve do gastronomskih područja.

Organizacijski odbor može prihvatiti i druge teme s područja znanosti o književnosti, jezikoslovlja, povijesti, etnologije i kulturne povijesti.

Molimo Vas da prijavnicu i sažetak na hrvatskom i engleskom jeziku pošaljete najkasnije do 15. rujna 2020. na gore navedenu adresu.

Izlaganje na skupu može trajati najviše 10 minuta.

Sudionici će biti obaviješteni o prihvaćanju teme do 29. rujna 2020.

Održana će izlaganja biti objelodanjena u posebnoj zborniku (najviše 20 kartica, sažetak na hrvatskom i engleskom jeziku) te Vas molimo da pisanu (tekstualnu) verziju svojih izlaganja donesete na skup ili dostavite u elektronskom obliku najkasnije do **22. veljače 2021.** U protivnom nećemo biti u mogućnosti objaviti Vaš prilog.

Kotizaciju u iznosu od 25.000 HUF možete uplatiti doznakom na račun ZZHM-a ili platiti na licu mjesta u gotovini.

(PRIMATELJ: **MAGYARORSZÁGI HORVÁTOK TUDOMÁNYOS INTÉZETE**

IBAN: **HU64104024272421901300000000**

SWIFT: **OKHBHUHB,**

Naziv banke: **K&H Bank Zrt.)**

Molimo Vas da prilikom doznake doznačite HUF a ne EURO!

Kotizacija uključuje objed i večeru 16. listopada, objed 17. listopada. Zbog smanjene financijske potpore organizatori ove godine nažalost nisu u mogućnosti osigurati smještaj.

Skup počinje 16. listopada (petak) 2020. u 11.00 sati u prostorijama Regionalnog centra Mađarske akademije znanosti (MTA Pécsi Területi Bizottság Székháza, Pécs, Jurisics M. u. 44.) a završava objedom 17. listopada (subota) u popodnevnom satima. Detaljni program i ostale informacije dostavit ćemo Vam naknadno.

Organizacijski odbor:

Stjepan Blažetin, Tomislav Žigmanov, Timea Bockovac, Silvester Balić, Lilla Trubić, Andor Végh, Kata Horvat, Magdalena Molnar-Drinóczi

S najsrdačnijim pozdravom:

dr. sc. Stjepan Blažetin
u ime organizacijskog odbora

U Pečuhu, 15. srpnja 2020.

Eva Zorić (1947. – 2020.)

Nakon teške bolesti, 3. kolovoza 2020. preminula je Eva Zorić, istaknuta organizatorica garskog kulturnog života, pjesnikinja, pjevačica, plesačica i voditeljica garske kulturne skupine.

Eva Zorić rođena je 1947. godine u Gari. Prema hrvatskoj kulturi okrenula se u srednjoj školi: slušala je radio emisije i bilježila sve nove pjesme, koje je kasnije počela pisati i sama. Šezdesetih godina napisala je tridesetak lirskih pjesama na bunjevačkom hrvatskom jeziku. Polovicu pjesama objavila je u „Narodnim novinama“. U kulturni život uključila se 1965. godine, kada se počela baviti plesom i pomagati u organizaciji probi i mjesnih priredbi. Uskoro se okrenula mladima, a od 1970. osniva izvornu folklornu skupinu koja okuplja pripadnike starijeg naraštaja. Ta kulturna skupina uprizorila je folklorne i pučke običaje bunjevačkih Hrvata u njihovom izvornom obliku, čuvajući autentičnost, ljepotu i bogatstvo kulturnog blaga. Zahvaljujući njezinom radu već od samog početka garski su folkloraši nastupali u budimpeštanskim kazalištima Madách i Erkel, te Gradskom domu kulture, dijeleći scenu s brojnim profesionalnim ansamblima. Uslijedile su i višednevne kulturne turneje od Bačke, Gradišća i Vojvodine preko Slavonije i Zagreba do Jadranskog mora. Najpoznatija koreografija Eve Zorić je „Bunjevačko prelo“. Njezin rad uvelike je podržao poznati koreograf Antun Kričković, s kojim je usko surađivala. Vrhunac njihovog zajedničkog rada bilo je televizijsko snimanje „Bunjevačkog svatovca“ 1994. godine u Gari. Osim plesa Eva je bila i izvrsna pjevačica. Redovito je pjevala na pozornici, kao solistica i u duetu. Režirala je i kazališne komade, na primjer „Dva bila gavrana“ Ivana Petreša. Iz javnog života povukla se 2000. godine, ali je svojim savjetima, sve do ovogodišnjeg garskog „Prela“, i dalje pomagala u sastavljanju i uvježbavanju novih koreografija. Neka joj laka zemlja, počivala u miru! Zadnji ispraćaj Eve Zorić bit će u petak, 14. kolovoza u 14:00 sati u garskom groblju.

HRVATSKI ŽIDAN

Farska općina Hrvatskoga Židana vas srdačno poziva na zlatu mašu Štefana Dumovića, u nedilju, 23. augustuša, početo od 14 uri, a tajedan dan kasnije, takaj na svečevanje 50-ljetnoga zaredjenja za duhovnika, u rodnom im selu, Prisiki. Mašno slavlje se začme u 10.30 uri u crikvi sv. Egidija, a po svetoy maši predvidjeno je skupno druženje.

LUKOVIŠĆE

Parlamentarni zastupnik László Szászfalvi 29. srpnja boravio je u Lukovišću, gdje se u prostorijama mjesne samouprave sastao s načelnikom Józsefom Csonkom, zamjenikom načelnika Zoltánom Hajdúom i mjesnim zastupnicima. Razgovaralo se o planovima i zadaćama čelnika naselja. Nakon sastanka uslijedila je šetnja selom, koje se i u ovim ljetnim mjesecima uljepšava, te djeluje kao „selo u razvoju“, napisao je na svom Facebook profilu zastupnik Szászfalvi. Trenutno se provode brojne investicije, a planiraju se i nove, za koje je zatražena podrška.

HRVATSKI ŽIDAN

Seoska samouprava i Hrvatska samouprava pozivaju na seosku svetačnost 21. augustuša, u petak, od 13 uri s kiritofskim sajmom i igrom za dicu. Od 15 uri u Kulturnom domu se predstavljaju mjesne vridnosti, a potom će na dvoru pod šatorom publiku zabavljati hrvatski glumac Stipan Đurić sa svojim glazbenim blokom. Od 17 uri se simbolično prikldaju investicije, ke su u prošlom periodu ostvarene u selu s državnim potporom. Po kulturnom programu sviraju Karambolo i Koprive.

PETROVO SELO

Na Štefanju, 20. augustuša, fara Petrovoga Sela poziva vjernike k maši od deset uri, pod vedrim nebom, na Trg crikve sv. Štefana. Po riči dušobrižnika Tamása Várhelyia, tom prilikom će Petrovišćani moći čestitati i umirovljenomu duhovniku, rođenomu u Hrvatski Šica 9. junija 1935. Janošu Schnelleru, prilikom 85. rođendana. Oni su lani svečevali i svoju dijamantnu mašu u krugu svojih najmilijih i petrovskih vjernikov, ki još svenek s velikom zahvalom mislu na negdašnjega farnika, ki se je od 1978. sve do 2007. ljeta skrbio za petrovisku faru i ovde živeće vjernike. Iako su slavljenik jur napunili 85. ljetu žitka, zbog pandemije spravišće s obljubljenimi vjerniki Petrovoga Sela, a i gratulacije su odrnuti na kasniji termin. Dan kiritofa/bučure će Petrovišćani potom svečevati pri skupnom objedu na dvoru Kulturnoga doma uz druženje i tamburašku glazbu.

ZAGREB

Najopsežnija i najizdašnija izložba Klovíčevih dvora ove godine „Ars et virtus Hrvatska – Mađarska. 800 godina zajedničke kulturne baštine“ otvara se 24. rujna. Pružit će uvid u dodire na području kulture i likovnih umjetnosti obiju država te prikazati umjetnine iz baštine mađarsko-hrvatskih veza u kronološkom rasponu od srednjega vijeka do 1918. godine. Iza izložbe stoji Ministarstvo kulture i medija, na njoj surađuju hrvatski i mađarski stručnjaci, a u prosincu se postav seli u Budimpeštu u Mađarski nacionalni muzej. (vecernji.hr)